

**SCHOOLPROTOCOL VOOR OUDERS BIJ
ECHTSCHIEDING
basisonderwijs**

Dit protocol is ontwikkeld met subsidie van de gemeente Eindhoven en is het resultaat van samenwerking van de volgende organisaties:

Annette Spierings, beleidsmedewerker gemeente Eindhoven
Elke Wichers, schoolmaatschappelijk werk Jan Nieuwenhuizen School
Emiel Timmermans, behandelcoördinator Combinatie Jeugdzorg
Hanny Versluis, projectleider kinderen van gescheiden ouders
Ilse de Jongh, schoolmaatschappelijk werk Lumens Groep
Inge van Holten, projectmedewerker kinderen van gescheiden ouders
Rita Snijders, generalist WIJ Eindhoven

Projectleider kinderen van gescheiden ouders: Hanny Versluis, h.versluis@lumensgroep.nl
Dit protocol is in november 2015 geactualiseerd door SKPO

SCHOOLPROTOCOL VOOR OUDERS BIJ ECHTSCHIEDING

Inleiding:

Dit protocol is ontwikkeld met als doel dat de school actuele informatie heeft over de thuissituatie van het kind en op de hoogte is van de afspraken die gemaakt zijn met de ouders/verzorgers.

Dit protocol:

- Legt uit wie voor de wet de ouder van een kind is.
- Formuleert een aantal richtlijnen waar de medewerker van de school zich aan zal houden, ter voorkoming van misverstanden.
- Beschrijft de wettelijke verplichtingen van de medewerker van de school omtrent de informatievoorziening aan ouders.

Definities:

Wie zijn de ouders van een kind?

In dit protocol wordt over ouders gesproken die volgens de wet vader of moeder zijn.

De moeder van het kind is de vrouw:

- uit wie het kind is geboren;
- die het kind heeft geadopteerd.

De vader is:

- de man die met de moeder getrouwd was (is) toen het kind geboren was (is);
 - de man die het kind heeft erkend of geadopteerd;
 - de man wiens vaderschap door de rechter is vastgesteld;
- De ouders van het kind zijn de moeder en de vader zoals hierboven omschreven.

Wat is ouderlijk gezag?

In Nederland staan alle minderjarigen (kinderen onder de 18 jaar) onder gezag. Meestal hebben de ouders samen het gezag: ouderlijk gezag. Het gezag kan ook worden uitgeoefend door een ouder en een niet-ouder samen (bijvoorbeeld de partner van een vader of moeder). Dit wordt gezamenlijk gezag genoemd. Als ouders scheiden behouden zij in principe beiden het gezag over het kind. Als een ander dan de ouder(s) het gezag uitoefent wordt dit voogdij genoemd. (zie bijlage gezag rechten en plichten in scheidingsituaties)

De school gaat er van uit dat beide ouders het gezag hebben. Indien dit niet het geval is dan wordt aan de verzorgende ouder (de ouder waar het kind de meeste tijd verblijft) verzocht het ondertekende convenant of gerechtelijke uitspraak als bewijs te tonen aan de directeur van de school.

Definitie echtscheiding:

Twee mensen die voorheen een duurzame relatie hadden, verbreken deze. Het maakt in dit kader geen verschil of het gaat om gehuwden of samenwonenden. Ook is niet van belang of het gaat om man-vrouw relaties of man-man/vrouw-vrouw relaties.

Scheiden betekent een (langdurige) relatie beëindigen en veelal een rouwproces doormaken waar een vorm van afscheid nemen bij hoort.

Iedere wijziging in een gezinssituatie heeft invloed op de leden. Een scheiding brengt veel veranderingen met zich mee die voor kinderen ingrijpend zijn en het gedrag kunnen beïnvloeden. Voor de begeleiding van het kind door de leerkracht/pedagogisch medewerker is het van belang dat de partners van het SPILcentrum op de hoogte zijn van de thuissituatie van het kind.

Informatieplicht ouders

Alle ouders hebben in principe recht op informatie over hun kind van de school. Dit geldt ook voor ouders die gescheiden zijn. Soms is er maar één ouder van het kind belast met het ouderlijk gezag en de andere ouder niet. Hoe zit het dan met de informatieplicht?

De ouder die is belast met het ouderlijk gezag, heeft de verplichting om de andere ouder (niet belast met het ouderlijk gezag) op de hoogte te houden van gewichtige aangelegenheden die het kind betreffen (artikel 1:377b Burgerlijk Wetboek). Het is dus de bedoeling dat de ouder die niet met het gezag is belast, de informatie krijgt van de andere ouder. Gegevens over schoolresultaten zouden dus ook via de met het gezag belaste ouder verstrekt moeten worden. Als echter in de communicatie tussen ouders storingen ontstaan, kan dat voor de school problemen opleveren. De vraag rijst dan welke taak de school heeft inzake de informatieverstrekking.

Scholen hebben ook een informatieplicht aan ouders. Het is echter zo, dat in sommige gevallen de informatieplicht van scholen aan ouders beperkt is (artikel 1:377c BW). In zeldzame gevallen hoeven scholen zelfs helemaal geen informatie aan ouders te verschaffen. Deze INFO gaat over bovenstaande informatieplicht. De belangrijkste vragen die zullen worden beantwoord zijn: wanneer je als school informatieplicht hebt, aan wie moet je informatie geven en welke informatie dien je te verstrekken? Ook zal jurisprudentie hierover worden besproken.

Natuurlijk is het zo dat er uitzonderingen bestaan op wat hieronder besproken zal worden. U doet er dan ook goed aan, indien u er niet zeker van bent welke informatie u nu dient te verstrekken, advies te vragen aan het stafbureau van de SKPO. Het stafbureau adviseert u hier graag over.

Welke ouder heeft recht op welke informatie?

Hieronder vindt u een schema waarin de soorten verbintenissen tussen ouders zijn omschreven. U kunt zo gemakkelijk zien welke ouder recht heeft op welke informatie. Verderop wordt uitgelegd welke informatie niet dient te worden gegeven aan ouders die enkel recht hebben op beperkte informatie.

	Voor wie	Alle informatie	Beperkte informatie
A	Ouders die met elkaar zijn getrouwd; voor vader en moeder geldt:	X	
B	Ouders die zijn gescheiden; Voor vader en moeder geldt:	X N.B. geen informatie geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen	
C	Ouders die hun partnerschap hebben laten registreren	X	
D	Ouders die niet met elkaar zijn getrouwd, maar via goedkeuring van de rechtbank het gezamenlijk gezag uitoefenen	X	
E	Ouder die niet met het gezag is belast		X artikel 1:377c BW
F	In geval van samenwonen, vader heeft kind erkend, niet ingeschreven in gezagsregister; voor vader geldt:		X artikel 1:377c BW
G	In geval van samenwonen, vader heeft kind erkend en ingeschreven in gezagsregister; voor vader en moeder geldt:	X	

H	Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, ingeschreven in gezagsregister; voor vader en moeder geldt:	X N.B. geen informatie geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen	
I	Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, maar niet ingeschreven in het gezagsregister; voor vader geldt:		X artikel 1:377c BW
J	Ouders beide uit de ouderlijke macht gezet, kind is onder voogdij geplaatst; voor vader en moeder geldt:		X artikel 1:377c BW
K	Voogd	X	
L	Biologische vader, die zijn kind niet heeft erkend		
M	Grootouders die de verzorging van het kind op zich nemen omdat de ouders spoorloos zijn		

L: Voor de biologische vader, die zijn kind niet heeft erkend, geldt dus: helemaal geen informatie.

M: Voor grootouders, die de verzorging van de kinderen op zich nemen, omdat de ouders spoorloos zijn geldt: in principe geen informatie.

Het schoolprotocol voor ouders bij echtscheiding

1. **De school informeren over de scheiding**

Een van de ouders informeert de leerkracht over de echtscheiding.

2. **Informatievoorziening aan gescheiden ouders**

De informatievoorziening van de school betreffende het kind geldt voor beide ouders, ook als zij niet samenwonen. Uitgangspunt daarbij is de wettelijke verplichting zoals die in art 1:377 c van het Burgerlijk Wetboek is vastgelegd.

Informatie over het kind zal niet aan anderen dan aan ouders (volgens art., 1:377 c van het Burgerlijke Wetboek) worden verstrekt. Uitzonderingen op die regel gelden onder andere voor instanties als het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en de schoolarts verbonden aan de school.

3. **De niet met het gezag belaste ouder**

De school hanteert de wettelijke regeling omtrent informatievoorziening betreffende de leerling. Als ouders scheiden behouden zij beiden het gezag over het kind, mits ze het van te voren ook hadden. Indien ze niet beide het gezag houden wordt de verzorgende ouder gevraagd om daar wettelijke bewijsstukken van te overhandigen opdat de school aan haar verplichtingen kan voldoen. De met gezag belaste ouder heeft een informatieplicht naar de ouder die geen gezag heeft, zo ook over schoolzaken. Uitgangspunt is de wettelijke verlichting zoals die in art. 1:377 c van het Burgerlijk Wetboek is vastgelegd. Uitzonderingen op die regel gelden onder andere voor instanties als het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en de schoolarts.

Indien er sprake is van een niet met het gezag belaste ouder kan deze een schriftelijk verzoek tot informatieverstrekking indienen gericht aan de directie van de school. Het moet dan om concrete vragen over het kind gaan. Vanuit de school wordt alleen concrete relevante informatie verstrekt die de gezaghebbende ouder ook ontvangt en die niet in strijd is met het belang van het kind. Indien de rechter besloten heeft tot ontheffing van informatieplicht verstrekt de school geen informatie aan de niet gezagdragende ouder.

4. **Vragenlijst**

Op het moment dat ouders aangeven dat ze gaan scheiden ontvangen ze een vragenlijst van de leerkracht.

Het doel van de vragenlijst is praktische informatie verkrijgen over het woonadres van de ouders en over de wijze waarop ouders hun ouderschap na de scheiding hebben geregeld, teneinde misverstanden te voorkomen en zicht te krijgen op de mogelijke gronden om één van de ouders geen informatie te verstrekken over het kind (binnen het kader van art. 1:377 c van het Burgerlijk Wetboek) of om ernstige complicaties (zoals bijvoorbeeld het meenemen van het kind uit de school, tegen de gemaakte afspraken of rechterlijke uitspraken in) te voorkomen.

Voor de begeleiding van het kind is het van belang dat alle wijzigingen die nadien plaatsvinden, door de ouder aan de leerkracht worden gecommuniceerd. Hierbij valt te denken aan een verhuizing, het krijgen van een nieuwe relatie, opnieuw samenwonen al dan niet met kinderen van de nieuwe partner. Indien ouders de school niet op de hoogte brengen van de wijzigingen gaat de school er redelijkerwijs van uit dat de oude situatie nog geldt.

5. **Halen en brengen**

Ouders vullen op de vragenlijst in, door wie het kind per dag gebracht en gehaald wordt

(indien van toepassing). Leerkrachten houden zich aan deze lijst. Indien er wijzigingen zijn over het ophalen van het kind wordt de leerkracht daarover door de verzorgende ouder geïnformeerd. Komt iemand anders dan op de lijst staat het kind halen, zal de leerkracht telefonisch contact opnemen met de verzorgende ouder. Na toestemming van de verzorgende ouder, wordt het kind meegenomen. Bij co-ouderschap is er sprake van 2 verzorgende ouders. Stel dat de andere ouder met gezag het kind komt ophalen, tegen de afspraak in, dan moet je het kind meegeven. Neem hierover contact op met de andere ouder.

6. Ouderavonden

In principe nodigt de school beide ouders die gezag hebben uit voor ouderavonden of voor gesprekken over het kind. Het blijft echter de verantwoordelijkheid van de verzorgende ouder, de andere ouder daarvan op de hoogte te stellen. Indien één van de ouders geen gezamenlijk gesprek wil, kan hij of zij in uitzonderlijke gevallen verzoeken om een individueel gesprek. Dit kan aangegeven worden op de vragenlijst.

7. Correspondentie

Gezaghebbende ouders:

Correspondentie is gericht aan beide met gezag belaste ouders. De correspondentie moet verstuurd worden aan beide ouders. Het is de verantwoordelijkheid van de school om beide ouders in te lichten en dus beide ouders uit te nodigen. Indien dit niet mogelijk is kan als uitzondering met de school gezamenlijk een afspraak worden gemaakt over een andere manier van informatievoorziening.

Eén-ouder gezag:

Bij één-ouder gezag is het de verantwoordelijkheid van de gezaghebbende ouder om de andere ouder op de hoogte te stellen.

8. Onderlinge problemen tussen ouders

De school is primair gericht op begeleiding van de kinderen, waarbij onder meer veiligheid en rust van het kind gewaarborgd dienen te worden. Om die reden is het niet toegestaan dat ouders hun onderlinge relationele problemen of conflicten op de school of via school beslechten.

Leerkrachten gaan geen gesprek aan met ouders over de echtscheiding. Indien het in het belang van het kind is, gaat men wel in gesprek met de ouders, met als doel, verbetering van het welbevinden van het kind.

Op het moment dat het kind gebracht wordt kan de ouder informatie over het welzijn van het kind mondeling aan de leerkracht doorgeven. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat op dat moment wordt gesproken over de echtscheiding of de ex-partner. Indien dit wel gebeurt, zal de leerkracht het gesprek afbreken.

Eventueel kunnen leerkrachten ouders doorverwijzen naar andere instanties / hulpverleners.

Bij een dreigend conflict tussen ouders dat het welbevinden van het kind schaadt is het aan te raden als school contact op te nemen met bevoegde instanties (kinderbescherming / politie). Preventieve afspraken met deze instanties en/of ouders kunnen helpend zijn wanneer zich een dreigende situatie voordoet.

9. Onpartijdigheid

De school heeft primair het belang van het kind voor ogen en is onpartijdig ten aanzien van problematiek die met de scheiding van de ouders te maken heeft. Het welzijn van het kind staat voor de school altijd voorop. Er kunnen zich echter situaties voordoen waarin ouders botsen met wat de school in het belang van het kind acht. In die gevallen zal de directeur met de leerkracht proberen om dat probleem op te lossen. De school zal er alles aan doen om te voorkomen dat zij in een conflict tussen ouders betrokken wordt.

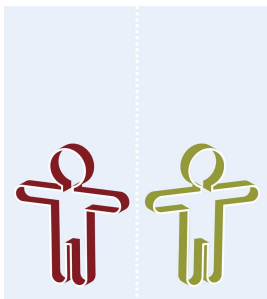
10. Wijziging geslachtsnaam

Het komt soms voor dat een ouder ten gevolge van een (echt)scheiding een andere achternaam (geslachtsnaam) van het kind opgeeft. Bijvoorbeeld de meisjesnaam van de

moeder of die van een nieuwe partner. Dat is echter niet mogelijk zonder dat daartoe eerst een verzoek tot naamswijziging bij de rechter wordt ingediend. De school zal het kind alleen inschrijven onder een andere naam dan de officiële, nadat de rechter in de geslachtsnaamswijziging heeft toegestemd en zij een kopie van het officiële document daaromtrent heeft ontvangen.

Conclusie

Het welzijn van het kind staat voor de school altijd voorop. Hoe meer informatie de school heeft over kinderen en hun gescheiden ouders, des te beter kunnen leerkrachten en andere betrokkenen inspelen op eventuele problemen of veranderingen. Ouders kunnen daar goed bij helpen door de vragenlijst in te vullen. Zo kunnen misverstanden voorkomen worden.

Vragenlijst voor niet-samenwonende ouders ten behoeve van de school.

Deze vragenlijst is ingevuld door:

Voor- achternaam kind(eren)

.....
.....
.....
.....

Adresgegevens:

De hoofdverblijfplaats van het kind(eren) is:

Straat
Postcode en plaats
Telefoonnummer
E-mailadres

Adres bij moeder

Straat
Postcode en plaats
Telefoonnummer
E-mailadres

Adres bij vader

Straat
Postcode en plaats
Telefoonnummer
E-mailadres

1. Het adres waarop het kind bij de gemeente is ingeschreven:

- De moeder
- De vader
- Anders, namelijk:

2. De facturen van de school kunnen gestuurd worden naar:

- Moeder op bovenstaand adres
- Vader op bovenstaand adres
- beiden

3. De gezagsituatie over ons kind/onze kinderen is als volgt geregeld:
- Het gezag berust bij beide ouders gezamenlijk
 - Alleen de moeder heeft het gezag
 - Alleen de vader heeft het gezag
 - Anders, namelijk:

(Indien u het 2^e, 3^e of 4^e vakje aankruist, en u had voor de scheiding beide het gezag, dan graag een kopie van het convenant of de gerechtelijke uitspraak aan de directie geven).

4. Bij calamiteiten wordt er contact opgenomen met:
- 1^e contactpersoon.....
 - 2^e contactpersoon.....

5. Is er sprake van een zorg- of omgangsregeling van het kind met de ouder bij wie ze volgens de gemeentelijke basisadministratie niet wonen?
- Ja ga verder naar vraag 6
 - Nee ga verder naar vraag 8

6. Indien ja, die zorg- of omgangsregeling is:
- Bepaald door de rechter
 - Onderling afgesproken
 - Anders, namelijk

7. Omschrijf hieronder de zorg- of omgangsregeling (co-ouderschap, omgang met weekendregeling)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Heeft de rechter één van de ouders het recht op omgang met het kind / de kinderen ontzegd?
- Nee
 - Ja, namelijk de moeder
 - Ja, namelijk de vader

Eventuele toelichting:

.....

.....

.....

.....

Volgens art. 1:377 c van het Burgerlijk Wetboek hebben beide ouders recht op informatie betreffende de ontwikkeling van hun kind/kinderen, ook als één van de ouders niet is belast met het gezag, en om die informatie vraagt.

Zie punt 3 van het protocol voor ouders bij echtscheiding.

9. Zijn er tussen u beiden afspraken gemaakt over het halen en brengen van uw kind van en naar de school?
- Ja, ga verder naar vraag 11
 - Nee / niet van toepassing, ga verder naar vraag 12.

10. Zo ja, welke? Beschrijf hieronder het schema van halen en brengen.

.....
.....
.....
.....
.....

Gesprekken met de leerkracht over de ontwikkeling van uw kind zullen in principe met beide ouders plaatsvinden. U zult daarvoor gezamenlijk worden uitgenodigd. Zie punt 6 van het protocol voor ouders bij scheiding. In uitzonderlijke gevallen zijn wij bereid om individuele gesprekken met ouders aan te gaan.

11. Is er bij u een belangrijke reden om afzonderlijke gesprekken met de leerkracht te voeren, dus zonder dat de andere ouder daarbij aanwezig is?

- Nee
- Ja

Datum ondertekening:.....

Naam moeder:
.....

Naam vader:
.....

Ik heb het protocol ontvangen en ben op de hoogte van de inhoud

Ik heb het protocol ontvangen en ben op de hoogte van de inhoud

Ondertekening:
.....

Ondertekening:
.....

Deze vragenlijst is ingeleverd bij:

Naam:

Bijlage:

Gezag rechten en plichten in scheidingsituaties

Inleiding Organisaties hebben vaak te maken met kinderen waarvan de ouders uit elkaar zijn. Het is voor organisaties soms lastig om te weten hoe ze om moeten gaan met informatie delen en/of toestemming vragen. In dit document zal wat informatie gegeven worden die voor organisaties van belang kan zijn bij het bepalen hoe ze hiermee om kunnen/moeten gaan.

Ouderschap Als we het hier over ouderschap hebben dan hebben we het over het juridisch ouderschap. De juridisch ouder van een kind kan een ander persoon zijn dan degene die het kind opvoed of de biologische ouder. In feite zijn er drie vormen van ouderschap:

- Biologisch (genetische relatie)
- Juridisch (familierechtelijke relatie);
- Sociaal (opvoedings- en verzorgingsrelatie)

Ouderschap bij moeders Bij moeders is het ouderschap makkelijk te bepalen:

- de vrouw die het kind ter wereld brengt

of

- de vrouw die het kind geadopteerd heeft

De moeder heeft op deze manier het juridisch ouderschap en de juridische vertegenwoordiging verkregen. Een moeder heeft altijd van rechtswege het gezag over de minderjarige.

Ouderschap bij vaders Bij vaders is het wat lastiger:

- wanneer een man met de moeder getrouwd is ten tijde van de bevalling, dan is deze man de juridische vader en de wettelijk vertegenwoordiger van het kind

Wanneer een kind geen juridische vader heeft, dan kan het kind op de volgende manieren een juridische vader krijgen:

- de man die het kind erkent
- de man die het kind adopteert
- de man die door een uitspraak van de rechter als vader van het kind wordt aangewezen (dit gebeurt zelden, bijvoorbeeld wanneer een vader overleden is voordat deze het kind heeft erkend)

Erkenning Door erkenning wordt een man de juridische vader. Hiervoor is het niet vereist dat hij de biologische vader is. Hij is dan nog geen wettelijk vertegenwoordiger. Hiervoor dient te man het gezag aan te vragen. Erkenning is te regelen doordat een man met de toestemming van de moeder naar de burgerlijke stand gaat, waar een akte wordt opgemaakt. Erkenning is in principe voor altijd, maar kan in uitzonderlijke gevallen ongedaan gemaakt worden bij de rechtbank als blijkt dat de man niet de biologische vader is. Erkenning is geen waarheidsvinding, maar een juridische aangelegenheid. Het hoeft dus niet perse iets te zeggen over de biologische band tussen man en kind. Erkenning kan ook al voor de geboorte. Het kind erkennen geeft recht op omgang en recht op beperkte informatie,

middels erkenning ontstaat er een onderhoudsplicht tot het kind 21 jaar wordt. Middels erkenning wordt het kind de wettelijk erfgenaam van de vader.

Gezag

Iemand met gezag over een kind, is verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van het kind. Diegene beheert het geld en de spullen van het kind. Ook is diegene de wettelijk vertegenwoordiger van het kind. Kinderen mogen vaak niet zelf officiële handelingen doen. De wettelijk vertegenwoordiger doet dit dan voor het kind, hij zet bijvoorbeeld een handtekening. De wettelijk vertegenwoordiger is ook vaak wettelijk aansprakelijk voor wat het kind doet. Vanaf 14 jaar kan het kind zelf aansprakelijk zijn voor wat hij of zij doet. Het gezag stopt automatisch als het kind 18 jaar wordt. Of als het kind eerder trouwt. Ouders hebben nog wel een onderhoudsplicht totdat het kind 21 jaar wordt. Dat betekent dat zij de kosten voor de verzorging en studie van het kind moet betalen.

Wanneer gezag door een ander dan een ouder wordt uitgeoefend, dan is dat voogdij. De voogd hoeft de verzorging en opvoeding niet zelf ter hand te nemen. De voogd houdt wel de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, indien deze aan derde is toevertrouwd.

N.B. Er bestaat overigens een verschil tussen voogdij en gezinsvoogdij. Wanneer een rechter een gezinsvoogdijmaatregel uitspreekt (Ondertoezichtstelling) behouden de ouders hun wettelijk gezag. De gezinsvoogd wordt (tijdelijk) toegevoegd aan dit gezag. Belangrijke keuzes in het leven van het kind moeten ouders eerst bespreken met de gezinsvoogd. Bij een voogdijmaatregel vervalt het gezag van ouders, en wordt deze aan een ander persoon of een instelling (zoals Bureau Jeugdzorg) toegekend.

Hoofdregeel: gezag bij 2 ouders

- *Ouderlijk gezag binnen een huwelijk*
Wanneer ouders gehuwd zijn op het moment van de bevalling, dan hebben beide ouders automatisch het gezag. Als de man en de moeder na de geboorte van het kind trouwen, krijgt de vader ook automatisch het ouderlijk gezag als hij het kind erkend heeft.
- *Ouderlijk gezag binnen geregistreerd partnerschap*
Ouders die een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan, oefenen automatisch gezag uit over de kinderen die binnen het geregistreerd partnerschap worden geboren. Voorwaarde is wel dat de vader het kind heeft erkend. Pas dan is hij in juridische zin ouder van het kind. Als de ouders na de geboorte van het kind een geregistreerd partnerschap aangaan, krijgt de vader niet automatisch het ouderlijk gezag.
- *Ouderlijk gezag ongehuwde ouders*
Dit is te regelen wanneer het kind erkend is door de man en na inschrijving van gezamenlijk gezag (d.m.v. een te downloaden formulier samen met een kopie van de geboorteakte en kopie van bewijs van erkenning)

Het gezag blijft in bovenstaande gevallen na een breuk in de relatie, doorgaans bij beide ouders. Beide ouders hebben dan ook recht op dezelfde informatie.

Gezag bij 1 ouder

- Wanneer er sprake is van een alleenstaande ouder
- Wanneer de andere ouder overleden is
- In bijzondere gevallen na een scheiding als de rechter het gezag aan 1 ouder toewijst

De ouder die belast is met het gezag heeft de verplichting de andere ouder op de hoogte te houden van belangrijke zaken die het kind betreffen.

Toestemming en informatie

Het instemmingsrecht en recht op informatie van gezaghebbende ouders is afhankelijk van de leeftijd van het kind.

- Wanneer het kind jonger is dan 12 jaar dient aan de ouder die gezag heeft toestemming gevraagd te worden voor officiële handelingen. De ouders met gezag hebben recht op alle informatie over het kind. Het geven van informatie aan ouders met het gezag kan alleen geweigerd worden als de belangen van het kind geschaad worden, of wanneer de privacy van een ander geschaad wordt en dit privacybelang zwaarwegend is.
 - Wanneer het kind tussen 12 en 16 jaar oud is moet toestemming zowel aan de ouders met gezag gevraagd worden als aan het kind. Het geven van informatie aan het kind kan alleen geweigerd worden als het kind 'niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen', of wanneer de privacy van een ander geschaad wordt en dit privacybelang zwaarwegend is.
 - Wanneer een jongere 16 jaar of ouder is worden jongeren volgens de wet in toenemende mate geacht zelfstandig beslissingen te kunnen nemen. Zo moeten zij zelf toestemming geven voor behandelingen en geldt voor hulpverleners een beroepsgeheim ten opzichte van hun ouders / vertegenwoordigers. Ook voor het leerlingendossier geldt dat deze alleen met toestemming van de jeugdige met ouders gedeeld mag worden. Uitzondering hierop is wanneer de jongere 'niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen'.
-

Toestemming vragen

De volgende situaties kunnen voorkomen:

- A. Toestemming vragen wanneer er 2 ouders zijn met gezag (en het kind jonger is dan 12 jaar):

Na scheiding blijft de situatie voor school zoals die was voorafgaand aan de echtscheiding. Toestemming van één gezaghebbende ouder is genoeg voor ZAT, schoolarts, SMW, rapport, consultatie, opvoedingsondersteuning, etc.

Tenzij:

De andere ouder aangeeft het hier niet mee eens te zijn. Wanneer de andere ouder achterafbezwaar maakt moet de toestemming ingetrokken worden.

Situaties waarvoor expliciete toestemming van beide ouders nodig zijn: ingrijpende (medische- en psychologische) behandelingen. Behandelingen die niet van ingrijpende aard zijn kunnen zonder expliciete toestemming van de ouders worden verricht, wanneer de toestemming van de andere ouders wordt verondersteld. Of een behandeling wel of niet ingrijpend van aard is hangt af van de aard of de gevolgen van de behandeling. Niet ingrijpend van aard zijn onschuldige en voor de hand liggende handelingen en behandelingen waarbij de geestelijke of lichamelijke integriteit van de patiënt niet of nauwelijks in het geding is

- B. Toestemming vragen wanneer er 1 ouder is met gezag (en het kind jonger is dan 12 jaar):

De ouder met gezag beslist.

- C. Toestemming vragen wanneer het kind tussen 12 en 16 jaar is en

beide ouders het gezag hebben. Voor ZAT, schoolarts, SMW, rapport, behandelingen, etc. is toestemming van het kind nodig én toestemming van de gezaghebbende ouder. Toestemming van één gezaghebbende ouder is genoeg tenzij de andere ouder aangeeft het hiermee niet eens te zijn.

- D. Toestemming vragen wanneer de jongere 16 jaar of ouder is:
De jongere moet toestemming geven voor ZAT, schoolarts, SMW, rapport, behandelingen, etc.
-

Informatie delen

De volgende situaties kunnen voorkomen:

- A. Informatie delen wanneer er 2 ouders zijn met gezag:
Onder informatie geven wordt o.a. verstaan: rapporten opsturen, uitnodiging 10 min gesprekken, schoolgids opsturen, informatiebrieven versturen, uitslagen CITO, advies vervolgopleiding, schorsing, belangrijke sociaal-emotionele ontwikkelingen, uitslagen onderzoeken, behandelvoortgang.

Uitgangspunt is dat organisaties informatieplicht hebben ten aanzien van beide ouders met gezag. In de situatie van scheiding hebben beide ouders met gezag recht op de informatie. De organisatie kan informeren hoe ouders de informatievoorziening aan elkaar geregeld hebben en hier op aansluiten. Bv: mijn ex stuurt mij zelf het rapport op dus jullie hoeven dit niet te doen. Dan hoeft je dit niet te doen.

- B. Informatie delen wanneer er 1 ouder is met gezag:
De niet met gezag belaste ouder heeft desgevraagd recht op informatie over zijn/haar kind van derden die beroepshalve beschikken over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen (BW art. 377b). Echter de niet belaste ouder dient nooit méér informatie te worden verstrekt dan de met gezag belaste ouder.

In het algemeen kun je aannemen dat de met de gezag belaste ouder zijn informatieplicht aan de niet met gezag belaste ouder voldoet en hoeft je niet alles dubbel op te sturen. Wanneer echter de niet met gezag belaste ouder aangeeft dat hij of zij de informatie niet ontvangt door de met gezag belaste ouder dan moet op zijn of haar uitdrukkelijke verzoek de informatie wel worden verstrekt. De zonder gezag belaste ouder dient dit niet telkens opnieuw aan te hoeven geven voor elk rapport of brief en heeft 'recht' op een eigen 10 min gesprek of informatiegesprek.

Tenzij:

Het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet (BW art. 377c), een eigen afweging dient te worden gemaakt. Enkel het feit dat een minderjarige niet wil dat er informatie wordt gegeven of het enkele feit dat de met gezag belaste ouder dit niet wil, is onvoldoende om beroep te doen op argument 'in het belang van het kind'.

- C. Wanneer een jongere 16 jaar of ouder is heb je toestemming van de jongere nodig voordat je informatie over de jongere met ouders mag delen. Ook over het feit dat er een behandeling plaatsvindt. Al is het wel goed om dit met de jongere te bespreken daar ouders gezien hun

onderhoudsplicht ook op andere wijze geïnformeerd kunnen worden over het plaatsvinden van de behandeling.

Informatie delen met derden

Volgens de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) heeft iedereen 'recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer'. Deze uitspraak heeft consequenties voor het uitwisselen van persoonsgegevens van een kind met anderen buiten de eigen beroepsgroep. Bij de uitwisseling van informatie met 'derden' mag men de 'bescherming van gegevens' niet overtreden. Je mag dus geen informatie met derden delen zonder toestemming van ouders en/of jeugdige (zie kopje toestemming vragen). Hierop zijn enkele uitzonderingen:

A. Wettelijke plicht

Als er een wettelijke plicht bestaat om gegevens te verstrekken hoeft er geen expliciete toestemming gevraagd te worden. Te denken valt aan stukken aan de kinderrechter of aan de Raad voor de Kinderbescherming. Ook de informatieverstrekking aan de inspectie Jeugdzorg of de Onderwijsinspectie gebeurt op basis van een wettelijke plicht.

Aan bijvoorbeeld advocaten van (een van beide) ouders mag dus geen informatie verstrekt worden zonder de expliciete toestemming van beide ouders en/of jeugdige.

B. Andere beroepskrachten in de jeugdzorg.

Deze uitzondering maakt het mogelijk dat medewerkers die rechtstreeks betrokken zijn bij een cliënt met elkaar overleggen, ook als de jeugdige of de ouders daarvoor geen toestemming geven. Dit geldt overigens alleen voor die vormen van jeugdzorg die onder de Wet op de jeugdzorg vallen. Het onderwijs, kinderopvang, huisartsen vallen hier dus buiten. De werker mag aan deze collega-werkers in de jeugdzorg alleen die informatie verstrekken die noodzakelijk is voor de taak die zij uitvoeren. En ook al is het formeel mogelijk dat informatie zonder expliciete toestemming wordt verstrekt, bij vrijwillige hulp zal in beginsel toch toestemming van de cliënt moeten worden gevraagd voor deze informatieverstrekking.

C. Melding en informatie aan het AMK

Ieder die een vermoeden heeft van kindermishandeling kan een melding doen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Deze mogelijkheid staat ook open voor beroepskrachten met een geheimhoudingsplicht of een beroepsgeheim. De Wet op de jeugdzorg geeft namelijk iedere beroepskracht met een geheimhoudingsplicht of een andere zwijgplicht uitdrukkelijk de mogelijkheid om, in het belang van het kind, een redelijk vermoeden van kindermishandeling te melden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Zonodig kan deze melding in overmachtsituaties worden gedaan zonder toestemming van de cliënt. Op basis van dezelfde wettelijke regeling mag een beroepskracht, eveneens zonodig zonder toestemming, informatie over een cliënt geven als het AMK daar in het kader van een onderzoek naar kindermishandeling om vraagt. De informatie kan ook worden gegeven als de werker zelf geen vermoedens van kindermishandeling heeft.

D. Melding en informatie aan de Raad voor de Kinderbescherming

De doorbreking van het beroepsgeheim in verband met een

vermoeden van kindermishandeling geldt niet alleen voor het AMK maar ook voor de Raad voor de Kinderbescherming. 'Geheimhouders' mogen dus ook, zonedig zonder toestemming van de cliënt, bij de Raad een melding van kindermishandeling doen, of desgevraagd informatie geven aan de Raad, voor zover deze informatie van belang is voor de taken van de Raad. De mogelijkheid om ondanks een geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim een melding te doen bij AMK en Raad geldt voor alle functionarissen met een beroepsgeheim of een geheimhoudingsplicht: werkers in de jeugdzorg, politie, (jeugd)artsen, maatschappelijk werkers, enzovoort.

E. Soms is de school verplicht om gegevens aan bepaalde professionals te geven.

Bijvoorbeeld bij:

- de aanvraag van leerlinggebonden financiering (lgf) (rugzakje)
- de overgang naar een andere school, bijvoorbeeld het voortgezet onderwijs (vo) of het speciaal basisonderwijs (sbo);
- inzage door de Inspectie van het Onderwijs (Onderwijsinspectie) (IvhO);
- vermoedens van kindermishandeling;
- noodsituaties.

Praktisch

Een scheiding gaat vaak samen met een gevoel van verlies, van falen, boosheid en onrechtvaardigheid. Gezinsleden kunnen een scheiding beleven als een aardbeving die alle grond onder hun voeten wegslaat. Omdat mensen op allerlei manieren geraakt worden gaat het echtscheidingsproces met veel emoties gepaard. Om in deze moeilijke tijd te 'overleven' kan dit alle basale overlevingsstrategieën in mensen naar boven brengen. Rust en zelfvertrouwen verdwijnt dan naar de achtergrond. Vechten om te behouden wat je had, om je gelijk te halen, om je recht op te eisen komt naar voren. Dit is bij scheiden een normaal proces, maar sommige ex-partners stagneren in dit proces waardoor de strijd verhard. Ook op buitenstaanders (zoals leerkrachten en/of hulpverleners) heeft een strijd tussen ouders veel impact. De kans is aanwezig dat de buitenstaander wordt meegezogen in de strijd. Dit kan stress geven en het gevoel dat je als leerkracht of hulpverlener ongewild moet kiezen, de waarheid moet achterhalen, of het gevoel dat je er niet meer uitkomt. Deze gevoelens horen bij het conflict. Je kunt het niet tegengaan. Wel is het belangrijk dat je beseft dat "je er weer in zit" om dan met behulp van collega's weer een andere kijk te krijgen op ouders en kinderen. Bij een scheiding heeft iedereen zijn eigen verhaal. De verschillende verhalen kunnen elkaar soms tegenspreken. Dit past bij een scheiding en past bij strijd. Het is van belang dat de leerkracht of hulpverlener niet ingaat op de inhoud van de verhalen, maar de rust bewaart (voor de ouders en voor zichzelf). Ook voor de kinderen is het van belang om te weten dat er verschillende waarheden naast elkaar kunnen bestaan.

Voor zowel scholen als voor hulpverleningsinstellingen is het van belang om binnen de wettelijke kaders duidelijk beleid te hebben op de omgang en informatieverstrekking aan gescheiden ouders. Het is belangrijk om neutraal en transparant te zijn in het handelen en duidelijk te zijn in de communicatie, om niet meegezogen te worden in een conflict.

Onderstaande praktische tips kunnen hierbij helpend zijn.

Praktisch:**Hoe te handelen als school**

1. School is gerechtigd naar documenten te vragen (gezag, omgang, verblijfsplek, rechtelijke uitspraken over informatievoorziening ect.) voor zover dit nodig is voor haar taakstelling.
2. Vraag na hoe de ouders het geregeld hebben (ouderschapsplan).
3. Leg uit dat je niet partijdig wilt zijn.
4. Leg uit dat je als school verplichtingen hebt.
5. Stuur informatie naar beide ouders (indien nodig/wenselijk).
6. Nodig bij voorkeur beide ouders uit voor ouderavonden (anders apart).
7. Vervul geen rol in omgangsregelingen.
8. Bewaak de school als een plek die vrij is van conflict!

Praktisch:**Hoe te handelen als hulpverleningsinstelling**

1. Ga actief na hoe het gezag en de omgang geregeld is.
2. Maak beleid op hoe de instelling omgaat met gescheiden ouders
3. Besef dat ouderschap niet ophoud zoals het partnerschap dat wel kan
4. Werk vanuit een metapositie
5. Wees meerzijdig betrokken
6. Wees transparant in je handelen
7. Blijf aan het stuur van de hulpverlening
8. Stuur informatie naar beide ouders (indien nodig/wenselijk).
9. Nodig bij voorkeur beide ouders uit (anders apart).